UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianae, 1661

33 Lusori bigamóve sacer non traditur ordo.

urn:nbn:de:hbz:466:1-62953

Visual Library

C. XVII. PALEA.

[*Item* Hieronymus a *ad Nepotianum de Vita clericorum, & alibi.*]

HOſpitiolum 1 tuum aut raro, aut nunquam mulierum pedes terant: ¶ Quia non poteſt 2 toto corde cum Deo habitare, qui fœminarum acceſſibus copulatur. ¶ Fœmina 3 conſcientiam ſecum pariter habitantis exurit. ¶ Nunquam de formis mulierum diſputes. ¶ Fœminæ nomen tuum noverint 4; vultum neſciant. ¶ Fœminam, quam bene videris converſantem, mente dilige, non corporali frequentia 5. ¶ Si bonum eſt mulierem non tangere, malum eſt ergo tangere.

1 ¶ Hoſpitiolum] *Caput hoc habetur in multis manuſcriptis, & ſine Palea nomine. Eſt autem collectum ex variis B. Hieronymi locis, in quibus de vitanda mulierum conſuetudine agitur.*

2 ¶ Non poteſt] *In epiſtola ad Oceanum, quæ non putatur eſſe B. Hieronymi, legitur,* Mihi crede, non toto corde cum Domino habitare, &c.

3 ¶ Fœmina] *Ibidem paulo ſuperius,* flammigero igne percutit fœmina conſcientiam pariter habitantis, exuritque fundamenta mentium.

4 ¶ Noverint] *Antea legebatur,* fœminæ nomen tuum neſciant. *Emendatum eſt ex aliquot manuſcriptis, & ex epiſtola Hieronymi ad Ruſticum monachum.*

5 ¶ Frequentia] *In epiſtola ad Oceanum eſt,* frequentes ornatu.

C. XVIII. ¶ *Presbyter uxorem ſuam quaſi ſororem diligat, & quaſi hoſtem fugiat.*

Item Gregorius *in dialogo, lib. 4. cap. 2.*

PResbyter *b* quidam ſibi commiſſam regebat eccleſiam cum magno timore Domini, qui ex tempore accepti ordinis presbyteram ſuam ut ſororem diligens, ſed quaſi hoſtem cavens, ad ſe propius accedere non ſinebat, eamque ſibi appropinquare nulla occaſione permittens, ab ea ſibi communionem funditus familiaritatis abſcidit.

C. XIX. ¶ *Viduæ, vel ſeniores, presbyteræ appellantur.*

Presbyteram vero quam debeamus accipere, Laodicenſe concilium, *c. 11. oſtendit dicens.*

MVlieres 1, quæ apud Græcos presbyteræ appellantur, apud nos viduæ, ſeniores, univeræ, & matricuriæ appellantur, in eccleſia tanquam ordinatas conſtitui non debere.

1 ¶ Mulieres] *Sic habet Priſca verſio Græcè:* περὶ τοῦ μὴ δεῖν τὰς λεγομένας πρεσβύτιδας, ἤτοι προκαθημένας ἐν ἐκκλησίᾳ καθίστασθαι. *id eſt,* Quod non oporteat eas, quæ presbyteræ, vel præſidentes dicuntur, in eccleſia collocari, *quæ eſt Dionyſii verſio, præterquam in ultimis verbis. Ille enim habet,* eccleſiis ordinari. *Et videndus eſt Balſamon ad eum locum.*

DISTINCTIO XXXIII.

1 ga *ECce, quod in ſacris ordinibus conſtituti uxores habere non poſſunt, vel ſi bigami aliqui fuerint inventi, ad ſacros ordines aſcendere non valent. Sed quæritur, ſi quis præter uxorem concubinam habuerit, utrum in ſacerdotem promoveri valeat? Talis à ſacris ordinibus auctoritate* canonum Apoſtolorum *prohibetur: in quibus cap. 17. ſic ſtatutum legitur.*

C. I. ¶ *Secundis nuptiis poſt baptiſma copulatus, aut concubinam habens, ad ſacrum ordinem conſcendere non valet.*

SI quis *c* poſt acceptum baptiſma ſecundis nuptiis fuerit copulatus, aut concubinam habuerit, non poteſt fieri *d* epiſcopus, non presbyter, aut diaconus, aut prorſus eorum, qui miniſterio 1 ſacro deſerviunt.

1 ¶ Miniſterio] *Græcè:* τῶν καταλόγου τοῦ ἱερατικοῦ. *id eſt,* qui ſunt in catalogo ſacerdotali.

Deſervientes ſacro miniſterio, intelliguntur ſubdiaconi, qui calicem diacono offerunt, & acolythi, qui cum cereis diaconos præcedunt, unde & ceroferarii dicuntur: qui etiam vinum, & aquam præparando calici ſubminiſtrant. Concubina intelligenda eſt præter uxorem, ut iſte ſit ſenſus capituli: [Si quis poſt acceptum ſacrum baptiſma ſecundis nuptiis fuerit copulatus, aut concubinam duxerit:] diſtinguendum eſt, antequam uxorem duxerit, ſive poſt mortem uxoris.

C. II. ¶ *Duarum Matronarum maritus poſt baptiſmum, clericus non ordinetur.*

Unde B. Gregorius 1 *ait.*

MAritum *a* duarum poſt baptiſmum matronarum clericum non ordinandum, neque eum qui unam quidem, ſed concubinam, non matronam habuit, nec illum, qui viduam aut repudiatam, vel meretricem in matrimonium aſſumpſerit: nec eum, qui ſemetipſum quolibet corporis ſui membro indignatione aliqua; vel juſto, vel injuſto timore ſuperatus, truncaverit: nec illum, qui uſuras accepiſſe convincitur, aut in ſcena luſiſſe dignoſcitur: nec eum, qui publica pœnitentia mortalia crimina deflevit *b*: neq; illum, qui in furiam aliquando verſus inſanivit, vel afflictione diaboli vexatus eſt: neque eum, qui per *c* ambitionem ad imitationem Simonis Magi *d*, pecuniam obtulerit *e*.

1 ¶ Gregorius] *Hoc caput ſumptum eſt ex cap. 72. libelli de eccleſiaſticis dogmatibus, qui inter opera B. Auguſt. editus eſt, atque ex eo alibi ſæpiſſimè ab ipſo Gratiano citatur. A Tritemio autem adſcribitur Alcuino, ab aliis Iſidoro. Sed plures, & majoris auctoritatis Gennadio tribuunt, ut Valfridus. Strabo lib. de Reg. eccl. cap. 20. Petrus Lombardus ſentent. 2. diſt. 8. S. Thomas quodlib. 12. art. 10. Platina in Symmacho, & alii.*

C. III. ¶ *Arreptitii, vel epileptici ſacris altaribus non miniſtrent.*

Item Pius Papa.

2 ps COmmuniter *f* diffinimus, ut nullus de iis, qui aut in terram arrepti à dæmonibus eliduntur, aut quolibet modo vexationis incurſibus efferuntur, vel ſacris audeant altaribus miniſtrare, vel indiſcuſsè ſe ingerant ſacramentis divinis, exceptis illis, qui corporis incommoditatibus dediti, ſine hujuſmodi paſſionibus in terram probantur eliſi: qui tamen & ipſi tamdiu erunt ab officii ſui ordine, & loco ſuſpenſi, quouſq; unius anni ſpatio per diſcretionem epiſcopi inveniantur ab incurſu dæmonum liberati *g*.

C. IIII. ¶ *De eodem.*

Item Nicolaus Papa.

CLerici *h* qui in adoleſcentia à dæmonibus cognoſcuntur obſeſſi, ad ſuperiorem ſacri regiminis gradum aſcendere non poſſunt.

¶ *Simile quiddam habetur in concilio Arauſico. 1. c. 16. Ivo citat Nicolaum Aluvino Iovanſi archiepiſcopo, ad quem etiam fortaſſe ſcribitur c. quorundam, ỹ. diſt. 34.*

C. V. ¶ *De eodem.*

Item Gelaſius Papa, *epiſt. ad univerſos epiſcopos per Lucaniam conſtitutos, c. 21.*

VSque *i* adeo ſane comperimus illicita quæque prorumpere, ut dæmonibus, ſimilibusque paſſionibus irretitis miniſteria ſacroſancta tractare tribuatur. Qui-

a *In epiſt. ad Oceanum. Ibid. In epiſt. ad Nepotianum prope finem. In epiſt. ad Ruſt. In epiſt. ad Ocean. l. 1. contra Iovin.* b *Pann. l. 3. c. 114.* c *Anſ. l. 6. c. 143. Ivo p. 8. c. 187. al. 151.* d *al. eſſe.*

a *Anſelm. lib. 7. cap. 22. al. 26. Ivo part. 8. cap. 295. Polyc. lib. 2. tit. 31.* b *deflet.] orig.* c *al. pro ordinatione.* d *Actor. 8.* e *offert.] orig.* f *Burchard. lib. 3. cap. 72. Ivo part. 2. cap. 125. Polyc. lib. 4. tit. 31.* g *alieni.] cæteri collectores.* h *Ivo par. 11. cap. 104.* i *Burchard. lib. 2. cap. 20. Polyc. lib. 3. tit. 9. cap. ult. Ivo part. 2. cap. 88. & part. 6. cap. 40.*

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

bus ſi in hoc opere poſitis, aliquid propriæ neceſſitatis occurrat, quis fidelium de ſua ſalute confidat, ubi miniſtros ipſos curationis humanæ, tanta proſpexerit calamitate vexari? Atque ideo neceſſariò removendi ſunt, ne quibuslibet, pro quibus Chriſtus eſt mortuus, ſcandalum generetur infirmis. Poſtremò, ſi corpore ſauciatum fortaſſis, aut debilem nequaquam ſancta contingere lex *a* divina permiſit, quantò magis doni cœleſtis diſpenſatores eſſe non convenit (quod eſt deterius) mente perculſos?

C. VI. ¶ *Qui tempore baptiſmi uxores habent, ſi poſtea religioſe vixerint, clerici fieri non prohibentur.*

Item Innocentius Papa I. *Felici epiſcopo Nucerino, epiſt. 4. c. 4.*

s ps LAici *b*, qui habentes uxores baptizati ſunt, ac ſic ſe inſtituerunt, ut opinio eorum in nullo vacillet, ut aut clericis juncti ſint, aut monaſteriis, ex quo baptizati ſunt, adhæſerint, ſi non concubinam, non pellicem noverint, ſi in omnibus bonis operibus vigilaverint, non prohibentur hujuſmodi ad clericatus ſortem aſſumi.

4. pars. *Cæterùm ante ſuſceptum ſacrum ordinem quoſdam legimus concubinam habuiſſe, quos tamen ſacri canones non rejiciunt, ſi poſt ſacrum ordinem ab ejus commiſtione ſeſe immaculatos cuſtodiunt.*

C. VII. ¶ *De quodam epiſcopo, qui ante ſui epiſcopatus apicem concubinam habuit.*

Unde Gregorius *Andreæ Tarentino epiſcopo, lib. 2. epiſt. 44. ſive c. 83.*

HAbuiſſe *c* te concubinam manifeſta veritate comperimus 1, de qua etiam contraria eſt quibuſdam nata ſuſpicio. Sed quia in rebus ambiguis abſolutum non debet eſſe judicium, hoc tuæ conſcientiæ eligimus committendum. Qua de re, ſi in ſacro ordine conſtitutus ejus te permiſtione eſſe recolis maculatum, ſacerdotii honore depoſito, ad miniſtrandum nullo modo præſumas accedere, ſciturus in animæ tuæ periculo *d* te miniſtrare, & Deo noſtro te ſine dubio reddere rationem, ſi hujus ſceleris conſcius in eo, quo es ordine, celans veritatem permanere volueris.

1 ¶ Comperimus] *Sequebatur*, & te illius criminis participationem habere, *quæ verba ſunt etiam in editione operum B. Gregorii Frobeniana. Verum ſublata ſunt, quoniam abſunt & ab aliis editionibus & à cæteris collectoribus, & à Ioanne diacono, lib. 3. num. 43. vitæ ejuſdem Gregorii, omninoq; ſententiam perturbant.*

DISTINCTIO XXXIIII.

1 ps D*Omeſticarum quoq; perſonarum immoderatam familiaritatem epiſcopum vitare oportet.*

C. I. ¶ *Etiam conſanguinearum immoderatam familiaritatem epiſcopum vitare oportet.*

Unde Nicolaus Papa *ad Albinum* e *Archiepiſcopum.*

QVorundam *f* relatione fidelium, noſtris auribus intimatum eſt, quòd Lantfredus epiſcopus, qui & juvenis eſſe dicitur, venationi ſit deditus: quod vitium plurimos etiam de clericali catalogo, genere duntaxat Germanos, & Gallos irreverenter implicat. Verùm iſte (ſi ita eſt, ut audivimus) meritò juvenis dicitur, qui juvenilibus deſideriis occupatus, nulla *g* gravitate conſtringitur & ʃ. Nam (ut beatus dicit Hieronymus *h*) venatorem nunquam legimus ſanctum & *infra*. Nihilominus autem de hoc epiſcopo relatum eſt Apoſtolatui noſtro, quòd cum quadam filia ſua immoderatam teneat familiaritatem, & ob id mala fama ei orta ſit: pro qua re à ſanctitate tua, cæteriſque coepiſcopis ſuis commonitus atque correptus eſt, ſed nullatenus emendatus: quæ res in hoc maximè diſplicet, & magis, ac magis deteriorem de ſe reddit opinionem, in quo beatitudinis tuæ, & cæterorum coepiſcoporum ſuorum rationibus non obedit, & per inobedientiam in culpam protoplaſti relabitur. Oportet ergo fraternitatem tuam ſynodale cum epiſcopis, & ſuffraganeis tuis convocare concilium, & hunc ſalutaribus eloquiis epiſcopum convenire, atque illi paſtorali auctoritate præcipere, quatenus ab omnium beſtiarum vel volucrum venatione penitus alienus exiſtat; atque ab immoderata filiæ ſuæ familiaritate ſemet omnino coërceat. Quòd ſi parere contempſerit, & tam pro venationis declinatione, quam pro immoderata filiæ ſuæ converſatione vitanda vobis admonentibus obedire diſtulerit, à veſtro collegio excommunicatus abſcedat. Quòd ſi in hoc contumax adhuc apparuerit, à miniſterio ceſſare debebit.

C. II. PALEA.

[*Ex* concilio 1 Aurelianenſi IIII.]

EPiſcopum *a*, presbyterum, aut diaconum canes ad venandum aut accipitres, aut hujuſmodi res habere non licet. Quod ſi quis talium perſonarum in hac voluptate *b* ſæpius detentus fuerit; ſi epiſcopus eſt, tribus menſibus à communione 2 ſuſpendatur; diaconus verò ab omni officio, & communione ſuſpendatur.

1 ¶ Aurelianenſi] *Hæc Palea etiam in decretalibus tit. de cleric. ven. cap. 1. citatur ex concilio Aurelianenſi, & in Pannormia ex cap. 8. Sed in Aurelianenſibus, quæ extant, non eſt inventa. Burchardus, & Ivo part. 6. cap. 288. citant ex Meldenſi. Eadem verò ſententia eſt in Agathenſi, cap. 55. (quod etiam citat Ivo p. 5. c. 366. & p. 13. c. 30.) & in Epaunenſi, cap. 3.*

2 ¶ A communione] *In decretalibus legitur* à communione, ſi presbyter, duobus, ſi diaconus, ab omni officio ſuſpendatur. *Apud Burchardum eſt*, ſe à communione ſuſpendat, presbyter duobus; diaconus verò ab omni officio, & à communione ſuſpendatur: *neq; multò aliter apud Ivonem, part. 6. & in concilio Epaunenſi. In Agathenſi autem, & apud Ivonem part. 5.* Se à communione ſuſpendat; presbyter duobus menſibus ſe abſtineat: diaconus verò ab omni officio, & *c* communione ceſſabit. *Verùm apud eundem Ivonem, part. 13. ex concilio item Agathenſi hoc modo legitur*: ſed à communione abſtineat, *d* presbyter duobus menſibus ſe abſtineat, diaconus verò ab omni officio, vel communione ceſſet.

C. III. PALEA.

OMnibus *e* ſervis Deì venationes, & ſylvaticas vagationes *f* cum canibus, & ut accipitres, aut falcones habeant, interdicimus.

¶ *Hæc etiam Palea habetur eod. tit. de cleric. ven. cap. 2. ubi ex eodem concilio Aurelianenſi citatur, quemadmodum & apud Burchardum, & Ivonem. Sententia iiſdem pene verbis eſt in ſynodo Franciæ ſub Zacharia Papa, quæ & conciliorum tomis eſt inſerta, & habetur lib. 5. capitular. cap. 2. & manuſcripta etiam inter epiſtolas Zachariæ in codice ſæpe memorato monaſterii Dominicanorum.*

Concubina autem hîc ea intelligitur, quæ ceſſantibus legalibus inſtrumentis unita eſt, & conjugali affectu aſſu-

a *Levit. 21.* b *Anſel. lib. 7. cap. 29. al. 34. Ivo part. 6. cap. 95. Pannorm. lib. 3. cap. 45.* c *Burchard. lib. 1. cap. 195. Ivo part. 5. cap. 310. Polyc. lib. 4. tit. 39.* d *al. periculum.* e *al. Alvinum.* f *Ivo part. 5. cap. 353.* g *nulla ſenum gravitate.] Ivo.* h *ad cap. 5. Michææ, & in Pſal. 90.*

a *Extrà de cleric. ven. cap. 1. Burchard. libro 2. cap. 2[..]. Ivo part. 5. cap. 366. & part. 6. cap. 288. & part. 13. cap. 3[..]. Pannorm. libro 3. cap. 167.* b *al. voluntate ſæpius detentus.* c *al. vel.* d *al. ſuſpendat.* e *Extrà de cleric. ven. cap. 2. Burchard. lib. 2. cap. 214. Ivo part. 6. cap. 213.* f *al. fatigationes.*

ſatu

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN